

Betalen onder provisieverbod aan platform voor standaardiseren productinformatie

De AFM heeft in juli 2015 in het [rapport Naleving provisieverbod](#) het standpunt gecommuniceerd dat een aanbieder niet mag betalen voor opname van producten onder het provisieverbod financiële dienstverlening in advies- en/of vergelijkingssoftware. In december 2015 heeft de AFM een [Q&A](#) gepubliceerd ter verduidelijking van dit standpunt.

Een aantal (markt)partijen heeft sindsdien nagedacht over het vormgeven van een soort 'platform' dat faciliteert dat productinformatie van aanbieders op een gestandaardiseerde manier en daarmee efficiënt ter beschikking wordt gesteld aan makers van advies- en/of vergelijkingssoftware.

De vraag werd gesteld of onder het provisieverbod aanbieders een dergelijk platform mogen betalen. De AFM staat in principe positief tegenover een dergelijk initiatief uit de markt. De afgelopen periode heeft de AFM gekeken op welke wijze dergelijke initiatieven kunnen worden vormgegeven zonder dat er sprake is van overtreding van het provisieverbod. In dit bericht informeert de AFM marktpartijen onder welke voorwaarden dit mogelijk is.

Wat was de achtergrond van het standpunt van de AFM over betalingen van aanbieders voor opname van producten in advies-/vergelijkingssoftware?

Aanbieders mogen derden, in dit geval softwareleveranciers, niet betalen voor het opnemen van hun producten in advies- en/of vergelijkingstools, omdat het gebruik van deze tools onlosmakelijk verbonden is met het adviseren over en/of bemiddelen in impactvolle producten.

Als de aanbieder de softwareleverancier betaalt voor opname van haar producten in de software, betaalt de aanbieder indirect om te worden meegenomen in de adviezen van zelfstandig adviseurs. Een aanbieder die niet betaalt aan de softwareleverancier, loopt het risico dat zelfstandig adviseurs haar producten niet meenemen in de vergelijking.

De betaling van de aanbieder aan de softwareleverancier kan om deze reden invloed hebben op de uitkomst van het advies van een zelfstandig adviseur. Dergelijke betalingen brengen daardoor een risico op sturing met zich mee. Dit is in strijd met het doel en de strekking van het provisieverbod en is daarom niet toegestaan.

Wat is een platform?

In de context van dit nieuwsbericht is een platform een organisatie die zich bezig houdt met het beschrijven en beheren van een standaardprotocol¹ waarmee de uitwisseling van productinformatie tussen aanbieders enerzijds en advies- en/of vergelijkingssoftwarepakketten anderzijds plaatsvindt².

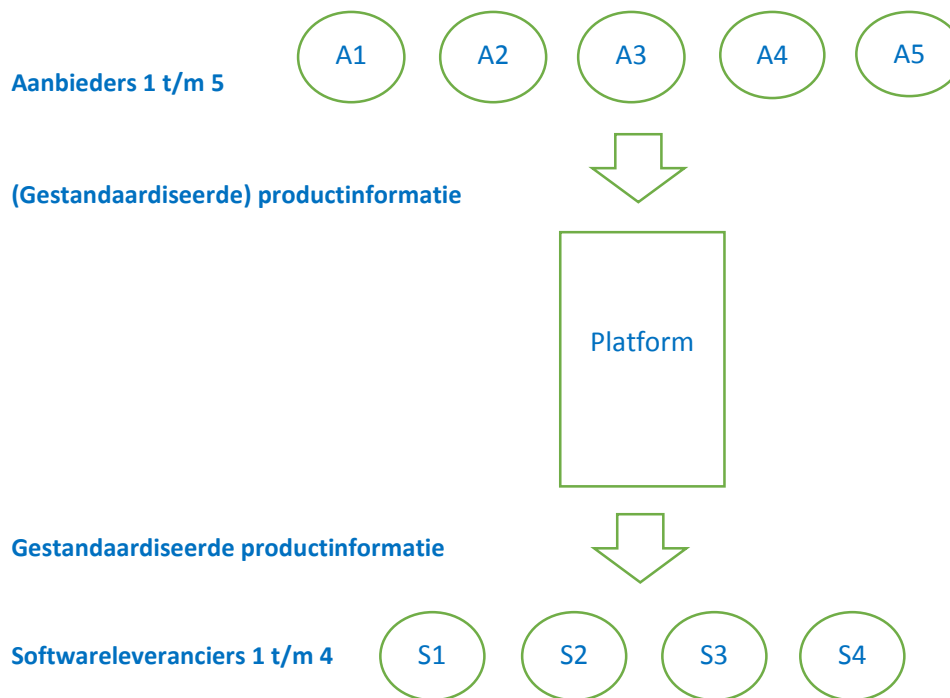
In het verlengde van het platform kunnen diensten worden aangeboden die betrekking hebben op het zodanig bewerken van productinformatie van aanbieders dat de productinformatie wordt aangeboden volgens het standaardprotocol.

Op een platform zijn verschillende partijen aangesloten. In het geval van een platform ter bevordering van de uitwisseling van productinformatie tussen aanbieders en makers van advies- en/of vergelijkingssoftware zijn in ieder geval deze partijen aangesloten.

¹ Met protocol wordt bedoeld de beschrijving van de wijze waarop productinformatie wordt verwerkt, bewerkt of aangeboden.

² Ter illustratie van wat de AFM met een platform bedoelt kan gedacht worden aan het Hypotheek Data Netwerk (HDN). Dit is een voorbeeld van een standaardplatform dat wordt gebruikt voor de communicatie tussen verschillende partijen. Dit is, momenteel, geen platform tussen aanbieders en makers van advies- en/of vergelijkingssoftware zoals hierboven wordt omschreven maar het is een voorbeeld waarbij een standaardplatform wordt gebruikt voor de communicatie tussen verschillende partijen. In het geval van HDN gaat het om aanbieders en financieel adviseurs in het kader van hypotheekaanvragen. Het HDN-platform is zo opgezet dat het open staat voor alle aanbieders, softwaremakers en adviseurs.

Fig 1. Schematische weergave platform

Wanneer mag een aanbieder betalen aan een platform?

Het beschrijven en beheren van een standaardprotocol voor de uitwisseling van productinformatie tussen aanbieders enerzijds en advies- en/of vergelijkingssoftwarepakketten anderzijds kost tijd en geld. Of het onder het provisieverbod is toegestaan voor aanbieders om hieraan financieel bij te dragen is afhankelijk van de wijze waarop het platform is vormgegeven. Om een consistente en duurzame invulling te geven aan de vraag wanneer een betaling van de aanbieder aan een platform niet in strijd is met het provisieverbod, heeft de AFM een vijftal voorwaarden geformuleerd. Deze voorwaarden zijn cumulatief:

- I. Het platform mag zelf geen maker van advies- en/of vergelijkingssoftware voor producten onder het provisieverbod zijn;
- II. Aanbieders kunnen onder dezelfde voorwaarden toegang krijgen tot het platform;
- III. Aanbieders moeten de mogelijkheid hebben om zonder betaling aan het platform zelf de productinformatie volgens de specificaties van het platform aan te leveren en te bewerken; de aanbieder heeft dus de keuze om:
 - a. haar productinformatie zelf zodanig te bewerken dat de productinformatie wordt aangeboden volgens het standaardprotocol;
 - b. dit uit te besteden aan het platform of daaraan gelieerde partij, of
 - c. dit uit te besteden aan een derde partij.
- IV. Makers van advies- en/of vergelijkingssoftware kunnen onder dezelfde voorwaarden toegang krijgen tot het platform; en
- V. Het platform functioneert zelfstandig, zowel operationeel als financieel.

Toelichting op de voorwaarden

Voorwaarde I Het platform mag zelf geen maker van advies- en/of vergelijkingssoftware zijn voor producten onder het provisieverbod

Zoals hierboven beschreven is het niet toegestaan onder het provisieverbod dat aanbieders betalen voor het opnemen van producten in advies- en/of vergelijkingssoftware. Als het platform kwalificeert als maker van advies- en/of vergelijkingssoftware dan is de betaling aan het platform voor het opstellen en beheren van een platform en eventueel bewerken van productinformatie (van producten onder het provisieverbod) niet toegestaan. Het platform mag zich dus niet bezig houden met het bouwen en verkopen van advies- en/of vergelijkingssoftware.

Dit betekent ook dat een betaling van het platform aan makers van advies- en/of vergelijkingssoftware voor het opnemen van de producten onder het provisieverbod niet is toegestaan. Dit is een indirecte betaling van aanbieders aan makers van advies- en/of vergelijkingssoftware. De aanbieders betalen immers het platform en het platform betaalt de makers van advies- en/of vergelijkingssoftware.

Voorwaarde II Aanbieders kunnen onder dezelfde voorwaarden toegang krijgen tot het platform

Deze voorwaarde heeft tot doel te voorkomen dat er ongewenste selectie van aanbieders of producten plaatsvindt. De voorwaarde schrijft voor dat alle aanbieders gelijk dienen te worden behandeld door het platform. Deze voorwaarde heeft betrekking op de werkwijze van het platform en niet op die van de aanbieder. Een aanbieder mag ervoor kiezen om haar productinformatie niet via het platform beschikbaar te stellen. Dit moet wel de keuze zijn van de aanbieder en niet van het platform.

Voorwaarde III Het staat aanbieders vrij om zelf de productinformatie volgens de specificaties van het platform aan te leveren en te bewerken. Het platform brengt hiervoor geen kosten in rekening als de aanbieder de productinformatie volgens de specificaties van het platform aanlevert.

Deze voorwaarde heeft tot doel te voorkomen dat de betaling aan het platform een noodzakelijke betaling wordt om opgenomen te worden in de advies- en/of vergelijkingssoftwarepakketten die gebruik maken van het platform.

Deze voorwaarde bewerkstelligt dat de aanbieder een vrije keuze heeft om zelf zijn productinformatie te bewerken. Een vrije keuze wil zeggen dat het de aanbieder vrij staat om:

- a. zijn productinformatie zelf zodanig te bewerken dat hij de productinformatie volgens het standaardprotocol aanbiedt;
- b. dit uit te besteden aan het platform of daaraan gelieerde partij, of
- c. dit uit te besteden aan een derde partij.

Om dit mogelijk te maken dient het platform aanbieders die geïnteresseerd zijn in deelname aan het platform een beschrijving te verstrekken van het standaardprotocol of op andere wijze zodanig openbaar te maken dat de beschrijving eenvoudig vindbaar is voor aanbieders die geïnteresseerd zijn. Deze beschrijving dient de aanbieder in staat te stellen om zijn productinformatie zelf zodanig te (laten) bewerken dat de aanbieder de productinformatie aan het platform kan aanleveren volgens het standaardprotocol. De productinformatie die de aanbieder zelf conform het standaardprotocol aanlevert kan op deze manier worden opgenomen in de advies- en/of vergelijkingssoftware van de makers van deze software die ook zijn aangesloten op het platform. Als de aanbieder niet weet hoe de productinformatie bewerkt moet worden, dan heeft de aanbieder niet de keuze om de productinformatie zelf te (laten) bewerken en wordt een betaling voor het bewerken van de productinformatie gezien als een betaling voor het opnemen van producten in de advies- en/of vergelijkingssoftware. Zoals hierboven aangegeven is dit niet toegestaan.

Voorwaarde IV Makers van advies- of vergelijkingssoftware kunnen onder dezelfde voorwaarden toegang krijgen tot het platform

Het platform dient alle makers van advies- en/of vergelijkingssoftware, die toegang tot het platform willen, onder dezelfde voorwaarden tot het platform toe te laten. Deze voorwaarde heeft tot doel te voorkomen dat een maker van advies- en/of vergelijkingssoftware een platform opricht met als doel om betalingen van aanbieders te ontvangen voor het opnemen van haar producten in de advies- en vergelijkingssoftware. Er is dan sprake van een middellijke betaling van een aanbieder aan een maker van advies- en/of vergelijkingssoftware. Deze voorwaarde heeft betrekking op de werkwijze van het platform en niet op die van de aanbieder. Een aanbieder mag ervoor kiezen om haar productinformatie via het platform niet beschikbaar te stellen aan een bepaalde maker van advies- en/of softwaremaker. Dit moet wel de keuze zijn van de aanbieder en niet van het platform.

Voorwaarde V Het platform functioneert zelfstandig, zowel operationeel als financieel

Ook deze voorwaarde is erop gericht te voorkomen dat het provisieverbod wordt omzeild. De voorwaarde houdt in dat het opstellen en onderhouden van het protocol en het eventueel bewerken van productinformatie losstaat van werkzaamheden in het kader van advies- en/of vergelijkingssoftware. Het platform mag bijvoorbeeld geen werkzaamheden verrichten die gericht zijn op de verkoop van advies- en/of vergelijkingssoftware. De scheiding dient dusdanig vorm te worden gegeven dat het platform een zelfstandige rechtspersoonlijkheid heeft en in de praktijk een financieel zelfstandige organisatie is met eigen personeel.

De voorwaarden gaan (deels) over de (interne) bedrijfsvoering van het platform. De aanbieder heeft daar beperkt zicht op. Hoe kan de aanbieder zeker van zijn dat aan alle voorwaarden is voldaan?

De AFM verwacht van een aanbieder die betaalt aan een platform, dat zij zich op redelijke wijze inspant voor de naleving van het provisieverbod. Hoe de aanbieder hier invulling aan geeft is vormvrij. De aanbieder dient echter wel in staat te zijn aan te tonen dat zij zich redelijkerwijs heeft ingespannen om aan het provisieverbod te voldoen. Hierbij kan gedacht worden aan het maken van

afspraken met het platform over de naleving van de voorwaarden. Als betalende klant van het platform ligt het immers binnen de invloedssfeer van de aanbieder om afspraken te maken met het platform. Ook kan de aanbieder waarborgen van het platform verlangen, zoals een audit rapport van een externe auditor.

Mag de aanbieder een vergoeding aan het platform betalen die volume-afhankelijk is, bijvoorbeeld van het aantal aangevraagde offertes?

Dergelijke betalingen passen niet onder de voorwaarde dat alle aanbieders onder dezelfde voorwaarden toegang krijgen tot het platform.

Aanvullende vragen

Waarom publiceert de AFM voorwaarden voor een platform?

Nadat bekend werd dat een betalingen van aanbieders aan softwareleveranciers in strijd kunnen zijn met het provisieverbod heeft een aantal (markt)partijen nagedacht over het vormgeven van een soort 'platform' dat faciliteert dat productinformatie van aanbieders op een gestandaardiseerde manier en daarmee efficiënt ter beschikking kan worden gesteld aan makers van advies- en/of vergelijkingssoftware. De AFM staat in principe positief tegenover een dergelijk initiatief uit de markt. Er is gekeken hoe een dergelijk initiatief in lijn met het provisieverbod kan worden vormgegeven. De AFM beschrijft met de voorwaarden dus een situatie waarin aanbieders aan het platform kunnen betalen zonder dat er sprake is van overtreding van het provisieverbod. Als een aanbieder betaalt aan een platform dat niet aan alle voorwaarden voldoet, dan loopt de aanbieder het risico dat het provisieverbod overtreden wordt. De AFM zal bij overtreding van het provisieverbod de aanbieder daarop aanspreken en niet het platform. Dit komt omdat de werkzaamheden van het platform niet AFM-vergunningplichtig zijn en dus niet onder het toezicht van de AFM vallen.

Speelt de Mededingingswet een rol?

Hierop kan de AFM geen antwoord geven. Wel kunnen we naar de website van de Autoriteit Consument & Markt (ACM) verwijzen. Hier is informatie te vinden over het onderwerp 'samenwerking ondernemingen'. Ook heeft de ACM richtsnoeren opgesteld: [Richtsnoeren samenwerking ondernemingen](https://www.wetten.overheid.nl/R-2016-0001) (wetten.overheid.nl).

Partijen die betrokken zijn bij een platform zijn zelf verantwoordelijk voor een correcte naleving van de mededingingswet.